

Pompili Avellaneda i Camins. Tot un símbol

per Jordi Roca i Tubau

En Pompili ha estat, per a molts sabadellencs, un símbol de la lluita social i una vertadera mostra de resistència enfront l'adversitat. L'autèntica ànsia de viure ha estat el drama d'aquest home a qui la vida, com a tal, negà, en la flor de la joventut, poder assaborir-ne tota la dolçor, tota la bellesa, i tota la plenitud. La vida, podem assegurar, ha estat, amb ell, gasiva i cruel amb escriure i, en contrapartida, partint del poc que tenia i alimentant-se amb una fe infrangible, convertí el seu ser i la seva circumstància amb una brasa incandescent, que durà fins esgotar-se.

En Pompili és una peça fonamental del meu llibre "GENT DE SABADELL", i ho és perquè marca tant amb la seva persona com amb la seva actitud tots uns moments que avui ja són història, però que la memòria ha de tenir present per tal que mai més en el nostre país no es tornin a donar unes circumstàncies iguals.

Com a líder sindical i militant de la JOC, la seva singladura es veu troncada pels botxins a sou del règim. El seu nom es repetia massa sovint i s'estenia amb massa puixança, calia estroncar aquell doll fresc abans que no esdevingués fort corrent. En Pompili és detingut i empresonat; un calfred recorre l'espina dorsal de la naixent oposició. És el 1964 que se li declara la malaltia: operació cardíaca i immobilització física, qui sap si és el resultat dels mals tractes que li infligiren en les sòrdides comissaries, el cert és que la malaltia el colpiria irremissiblement.

La seva capacitat de superació i la ferma resistència a defallir han fet d'en Pompili un home singular, fins el punt que, per la gent de la nostra generació, evocar el seu nom és sinònim de lluita organitzada contra el franquisme.

Pompili, tot i estar tant durament colpejat, restà enamorat de la vida i començà, des de les seves pròpies limitacions, a crear-se un món a la seva mida, un món on ell, limitat en tot menys en la ment començà a cantar l'amor i, "amb onades de coratge" i "cercant dins cada vespre una rialla del temps" va emprendre un nou camí. L'únic camí. Camí que ja no deixaria mai. Poema rera poema, ens regala les seves interioritats i les seves esperances. Creu en els amics i en el País i, a mans plenes, ens descobreix parcel·les del nostre entorn, ens fa veure la llum i ens esperona perquè tinguem esperança i sobretot perquè no defallim en la lluita.

Pompili Avellaneda Jordi Roca, 1976.

Passen de la dotzena els llibres de poemes que ha publicat. La seva edició és molt senzilla, però el contingut arriba on ha d'arribar i, a poc a poc, es va obrint camí. No se sent tant sol, per més que la soledat és el seu drama més punyent.

L'any 80 publica el llibre "L'OCELL RIALLER" i, en la dedicatòria a un dels seus germans, amb mà tremolosa, escriu: "...cal fer país compartint el poc que un té". Aquesta manera d'entendre el nostre redreçament és meravellosa i punyent a la vegada, però, quan ens endinsem en la lectura, ens adonem que ell ja ho ha donat tot, i encara confia a poder seguir donant. Així, en el poema "ESCOLTEU-ME" diu:

*No vull estar sol i trist,
enmig de la vorera de l'esperança.*

*No em cloeu la boca,
si voleu que jo parli;
deixeu-me lliure,
i si podeu, escolteu-me.*

Del poema "ARRELS FRONDOSES", cal destacar aquesta confessió:

*Molts de tots nosaltres
en no ser escoltats,
ens sentim porucs,
i a voltes, covards.*

I, amb un gran dolor, a "CAP RESPOSTA", ens diu:

*El vent quan més ales té,
més sol es troba al vespre;
i si jo pregunto d'on ve;
em mostra una rialla i vola.*

Però, a "TOT ÉS NET", ens revela la seva valentia afirmant:

*Sóc fidel al meu camí,
malgrat que aquest, sigui fosc o planer,
car jo crec que tot és net.*

Del seu últim llibre "SOMNI D'AMOR", permeteu-me que en mostri un parell d'es-

purnes que, per la seva tendresa i contingut, retraten abastament l'emotivitat amorosa que no era al seu abast, però que vivia intensament en l'inesgotable gresol del seu pensament. Així, a "LA SOLITUD DEL VESPRE", diu:

*Aquesta solitud que m'esperona
fa del meu cor, una flor
que per tu, més d'un cop plora.*

I, a "EL SOMNI DEL MEU DOL, AMOR", clou el poema amb aquest crit que fa que se'ns esborroni la pell en llegir-lo.

*No em pregunteu d'on vinc,
pregunteu-me, el perquè ploro.*

I així no acabariem mai aquest rosari, i aquest calvari d'en Pompili. Ell, completament lúcid, visqué i no visqué totalment despullat prop de trenta anys desafiant la mort cada dia i cada moment.

Però no sols amb la paraula escrita féu front al seu infortuni, també ho féu amb la plàstica, i ho féu amb una força expressiva fora del comú. Davant del paper, s'expressava amb autèntiques grafies, fins més enllà de la seva serena contenció: el resultat és que la narrativa esdevé totalment diferent dels poemes.

Les imatges, fruit del seu sofriment, són, en certa manera, el càrrec que inconscientment ell fa a la societat per haver-lo postrat, a l'estat en què es troba. Les obres pictòriques d'en Pompili són, doncs, un fidel testimoni del que ell pensava i de com es veia enfront la comunitat que tant estimava, i de la qual, veritablement, tant poc rebia. L'obra d'en Pompili és un ver testimoni de la lluita que sostingué amb ell mateix i amb el seu entorn. L'expressionisme i, a voltes, l'infantilisme són terriblement punyents per les veritats i les connotacions que porten impreses.

Ell, enmig de la societat que dia a dia assolía un millor benestar, no podia gaudir-ne, però seguia vivint, i aferrant-se al poc que tenia. Somrient, treballava incansable per deixar-nos bocins de la seva ànima i del seu pensament.

Pompili Avellaneda i Camins ha estat un símbol per a tota la nostra generació. Avui que el País i els ajuntaments per fi s'han consolidat democràticament, demano al nostre, és a dir al seu, que prengui alguna iniciativa i com a mínim presenti amb tota propietat una mostra de la seva obra a la ciutat i la faci entrar, amb la dignitat que es mereix, per la porta gran del Museu d'Art de la ciutat. L'obra, fruit de tota una vida de lluita i dolor, bé s'ho mereix.